

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

Mål nr

meddelad i Stockholm den 25 maj 2004

T 1356-02

KLAGANDE

Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag, 502010-9681,
106 50 STOCKHOLM

Ombud: försäkringsjuristen UL

MOTPART

EC

Ombud, tillika biträde enligt rättshjälpslagen: advokaten FB

SAKEN

Omprövning av trafikskadeersättning

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätt, avd. 8, dom den 20 februari 2002 i mål T 7304-00

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut.

För det biträde FB lämnat EC i Högsta domstolen fastställs ersättning enligt rättshjälpslagen till tjugofyratusenfemhundranittiotvå (24.592) kr, avseende arbete. Av beloppet har 11.620 kr fastställts att utgå som förskott.

Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag skall ersätta kostnaderna för ECs rättshjälp.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag (Länsförsäkringar) har yrkat att Högsta domstolen ogillar ECs talan och befriar bolaget från skyldigheten att utge ersättning för hennes rättshjälpskostnader i tingsrätten och hovrätten samt tillerkänner bolaget ersättning för rättegångskostnader där.

EC har bestritt ändring.

Länsförsäkringar har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

DOMSKÄL

Av utredningen framgår bl.a. följande. Mellan parterna träffades år 1991 ett avtal om ersättning för inkomstförlust till följd av trafikskada. Avtalet innebär att

EC – efter det att avräkning skett av de förmåner hon uppbär i form av förtidspension och arbetsskadelivränta (s.k. samordningsförmåner) – sedan den 1 april 1995 erhåller ersättning med 0 kr. Efter sistnämnda tidpunkt har löneutvecklingen för anställda med samma arbetsuppgifter som EC hade före pensioneringen varit sådan att skillnaden mellan å ena sidan den ersättning som nu utgår i form av samordningsförmåner och å andra sidan den lön hon skulle ha haft, om hon hade varit oskadad och haft kvar sin anställning, uppgår till ca 12 procent eller mer.

Målet gäller i första hand i vad mån denna löneutveckling kan föranleda rätt till omprövning av ECs ersättning för inkomstförlust.

Länsförsäkringar har gjort gällande att en framtida inkomstutveckling inte är ett sådant förhållande som kan ge rätt till en omprövning. Länsförsäkringar har anfört att det, för att rätt till omprövning skall aktualiseras, måste ha skett en ändring i de förhållanden som påverkat den ”ursprungliga” inkomstförlusten, dvs. den skadades medicinska status och hur den påverkar hans arbetsförmåga jämte arbetsförhållanden i övrigt samt de samordningsförmåner som han äger rätt att uppbära.

Enligt 9 § trafikskadelagen (1975:1410) skall 5 kap. skadeståndslagen (1972:207) tillämpas i fråga om trafikskadeersättning. Enligt bestämmelserna i 5 kap. 5 § första stycket skadeståndslagen kan ersättning för inkomstförlust som utgår i form av livränta omprövas, om de förhållanden som enligt samma kapitel legat till grund för ersättningens bestämmande har ändrats väsentligt. Av 1 § andra stycket samma kapitel framgår att ersättning för inkomstförlust motsvarar skillnaden mellan den inkomst som den skadelidande skulle ha kunnat uppbära om han inte hade skadats (det s.k. inkomstunderlaget) och den inkomst som han trots skadan har eller borde ha uppnått eller som han kan beräknas komma att

uppnå (den ekonomiska invaliditeten). Enligt 3 § samma kapitel skall vid bestämmande av ersättning för inkomstförlust avräkning ske av de samordningsförmåner som den skadelidande med anledning av förlusten har rätt till.

Skadeståndslagens utgångspunkt, då ersättning för inkomstförlust skall beräknas, är att den skadelidande skall försättas i samma ekonomiska situation som om skadan inte hade inträffat. (Prop. 1975:12 s. 100 och 103.) Av 5 kap. 1 § andra stycket framgår att ersättning för inkomstförlust skall beräknas med beaktande av såväl den ekonomiska invaliditeten, dvs. den skadelidandes möjligheter att utnyttja sin kvarvarande arbetsförmåga, som inkomstunderlaget, dvs. den inkomst som den skadelidande skulle ha kunnat uppnå om han inte hade skadats. Bedömningen av den ekonomiska invaliditeten och av inkomstunderlaget hänför sig både till förfluten tid och till framtiden. Framtida förhållanden av betydelse för inkomstunderlaget får, enligt motiven, bedömas på grundval av antaganden om den skadelidandes framtida inkomstmöjligheter, om skadan inte hade inträffat, och antaganden om framtidsutvecklingen, konjunkturerna etc. (A. prop. s. 104 ff. och s. 150.)

Det anförda innebär att en bedömning av det framtida inkomstunderlaget innefattar sådana faktorer som konjunkturutvecklingen och löneutvecklingen i det yrke den skadelidande hade då skadan inträffade. Löneutvecklingen i ECs tidigare yrke är alltså en sådan omständighet som kan läggas till grund för en omprövning av hennes rätt till ersättning.

Av avgörande betydelse för omprövningsrätten är enligt 5 kap. 5 § första stycket skadeståndslagen, huruvida den ändring som inträtt såvitt avser ovan nämnda förhållanden är väsentlig. (Jfr också Bengtsson & Strömbäck, Skadeståndslagen, en kommentar, 2002, s. 260 f., och NJA 1998 s. 807.)

I förevarande fall är det ostridigt mellan parterna att skillnaden mellan den lön som EC skulle ha haft om hon som oskadad arbetat kvar i sitt yrke och den ersättning hon uppbär i form av samordningsförmåner, är väsentlig.

Vid omprövningen skall beaktas inte bara den omständighet som föranlett omprövningen utan samtliga de förhållanden som bör påverka livräntans storlek (NJA 1998 s. 807). Att ECs samordningsförmåner inte höjts i takt med löneutvecklingen är en omständighet som skall beaktas när livräntans storlek bestäms.

Beträffande de yrkade beloppen råder inte tvist. Hovrättens domslut skall därför fastställas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Svensson, Lennander (referent), Victor, Lindeblad och Wersäll
Föredragande revisionssekreterare: Lindbäck